אלמא [א]אחות אשתו בין מן האב בין מן האם אסורות מנלן יליף מאחותו מה אחותו בין מן האב בין מן האם אף כאן בין מן האב בין מן האם ולילף מדודתו מה דודתו מן האב ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם מסתברא מאחותו הוה ליה למילף שכן קרובי עצמו מקרובי עצמו אדרבה מדודתו הוה ליה למילף שכן דבר על ידי קדושין מדבר שעל ידי קדושין אלא מאשת אח ילפינן דשכן דבר על ידי קדושין וקרובי עצמו ואשת אח גופה מנ"ל דתניא [1]ערות אשת אחיך לא תגלה [2]בין מן האב בין מן האם אתה אומר בין מן האב בין מן האם או אינו אלא מן האב ולא מן האם ודין הוא חייב כאן וחייב באחותו מה אחותו בין מן האב בין מן האם אף כאן בין מן האב בין מן האם או כלך לדרך זו חייב כאן וחייב בדודתו מה דודתו מן האב ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם נראה למי דומה דנין קרובי עצמו מקרובי עצמו ואל תוכיח דודתו שקרובי האב או כלך לדרך זו דנין דבר שעל ידי קדושין מדבר שעל ידי קדושין ואל תוכיח אחותו שאיסור הבא מאליו ת"ל [1]ערות אחיך היא בין מן האב בין מן האם ואימא אידי ואידי באשת אח מן האב חדא דיש לה בנים בחיי בעלה וחדא דאין לה בנים בחיי בעלה אין לה בנים בחיי בעלה מדרב הונא נפקא ואימא אידי ואידי באשת אח מן האב חדא דיש לה בנים בחיי בעלה וחדא דיש לה בנים לאחר מיתת בעלה יש לה בנים לאחר מיתת בעלה לא צריכא קרא מדאמר רחמנא שאין לה בנים מותרת הא יש לה בנים אסורה ודלמא אין לה בנים אסורה לעלמא ושריא ליבם יש לה בנים שריא לעלמא ושריא ליבם אי נמי אין לה בנים מצוה יש לה בנים רשות אי נמי אין לה בנים אין יש לה בנים לא [6]ולאו הבא מכלל עשה עשה כתב קרא אחרינא [2]ערות אחיו גלה ואימא אשת אח מן האם כאשת אח מן האב מה אשת אח מן האב לאחר מיתת בעלה שריא אף אשת אח מן האם לאחר מיתת בעלה שריא אמר קרא [1]היא [3]בהוייתה תהא אחותו דכתב בה כרת למה לי לכדרבי יוחנן דאמר ר' יוחנן שאם [3]עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת ולרבי יצחק דאמר כל חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצתה כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות לחלק מנלן נפקא ליה [3]מואל אשה בנדת טומאתה לחייב על כל אשה ואשה דודתו דכתב בה רחמנא ערירים יהיו ל"ל לכדרבה דרבה רמי כתיב [2]ערירים יהיו וכתיב [4]ערירים ימותו הא כיצד יש לו בנים קוברן אין לו בנים הולך ערירי ואיצטריך למכתב ערירים יהיו ואיצטריך למכתב ערירים ימותו דאי כתב רחמנא ערירים יהיו ה"א עד חטאיה אבל מחטאיה ואילך לא כתב רחמנא ערירים ימותו ואי כתב רחמנא ערירים ימותו ה"א מחטאיה ואילך אבל מעיקרא לא צריכא: [ד]הראה דחייבי לאוין מנלן מדגלי רחמנא [5]שכבת זרע גבי שפחה חרופה מכלל דחייבי לאוין בהראה אדרבה מדגלי רחמנא הראה בחייבי כריתות מכלל דחייבי לאוין בגמר ביאה אמר רב אשי אם כן לשתוק קרא משפחה חרופה הראה [ה]דחייבי לאוין דכהונה מנלן אתיא [6]קיחה [7]קיחה [ו]דחייבי עשה מנלן אתיא **מאשת** אח ילפינן. ואפילו למאי דפריסית לעיל דאחות אשה לא חשיב חומרא מה שכיבו לרבות דהכא לא יליף אלא דשייך אחות מן מה לאשת אח שכן בידו לרבות דהכא לא יליף אלא דשייך אחות מן האם באחות אשה כמו באשת אח: **דיש** לה בנים **לאחר מיתת בעלה.** תימה הכא מצרכינן קרא לאסור לאחר מיתה וכן בפ' ד' מיתות (סנהדרין נג. נד.) גבי אשת אב וכלנה ופ"ק דקדושין (דף יג: ושם) קבעי אשת איש מנלן דשריא אחר מיתת בעלה וי"ל דבכל הני צריך קרא לאסור דלא נילף מאשת איש דשריא לאחר מיתה כדילף התם וקשה דבהאשה רבה (לקמן דף לד: ושם) קאמר גבי חמותו לאחר (ב) מיתה דממעטע לה רבי עקיבא מדכתיב ישרפו אותו ואתהן ואת שתיהן כלומר ששתיהן קיימות נהי דמעטיה קרא משרפה מאיסורא מי מיעטיה משמע דאי לאו קרא היתה בשרפה וי"ל דבכולהו צריך קרא לאסור ולהתיר דלא נילפו מהדדי: **בהוייתה תהא.** ומכל מקום איצטריך לעיל (דף יח:) למילף אחות (ג) מבני יעקב דלא נימא דבעינן דמיחדי באבא ובאימא משום דכתיב יחדו: (ד) **דכתב** רחמנא גבי דודתו למה לי. אפילו למאי דמפרש [ו](בה) דאין ערירי בכל חייבי כריתות אלא היכא דמפרש קרא בהדיא אתי שפיר כדפריסית בריש מכילתין (דף ב. ד"ה אשת):

לישתוק קרא משפחה חרופה. ומ"ת השתא דחייבי לאוין בהערלה אם כן ליתוק קרא בחייבי כריתות ותירץ ר"ר משה כהן דאי לאו קרא בחייבי כריתות הוה אמינא מדגלי רחמנא בשפחה מכלל דחייבי כריתות בהערלה אבל חייבי לאוין בגמר ביאה דילפינן משפחה חרופה אבל השתא דכתיב הערלה בחייבי כריתות אי כל חייבי לאוין בגמר ביאה א"כ ליתוק קרא משפחה חרופה א):

אתיא

מוסרת הש"ם

(א) [נעיל נד: וש"נ], (ב) מכות יד. כריתות ב:, (ג) [ויקרא כ], (ד) [דברים כה], (ה) [ויקרא יח], (ו) ס"ל אינו,

תורה אור השלם

1. עֶרְוַת אֵשֶׁת אָחִיךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוַת אָחִיךָ הִוא:
ויקרא יח טז
2. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲשֶׁת אָחִיו נִדָּה הוּא עֶרְוַת אָחִיו גִּלָּה עֲרִירִים יִהְיוּ:
ויקרא כ כא
3. וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ:
ויקרא יח יט
4. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת דֹּדֹתוֹ עֶרְוַת דֹּדוֹ גִּלָּה חֲטָאָם יִשְׂאוּ עֲרִירִים יָמֻתוּ:
ויקרא כ כ
5. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חָפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמָתוּ כִּי לֹא חָפְשָׁה:
ויקרא יט כ
6. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:
ויקרא כ יז
7. אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ כִּי קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:
ויקרא כא ז

גליון הש"ם

רש"י ד"ה לכרת ניתנה וכו' **דלא** הו"ל לעונשו **כרת אא"כ** הזהיר עליה. עיין מכות דף יג ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לשתוק וכו' בשאר מייבי לאוין נמי לא מיחייב בהערלה אלא בגמר ביאה: (ב) תוס' ד"ה דשם וכו' לאחר מיתת אשתו דממעטו לה ר"ע: (ג) ד"ה בהוייתה וכו' למילף אחות אחוה מבני: (ד) ד"ה דכתב כך צריך להתחיל דודתו דכתב רחמנא גבי ערירים למה לי אפי' למאן דמפרש כנ"ל:

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פ"ב מהל' איסורי ביאה הל' ט סמג לאוין קח טוש"ע אה"ע סימן טו סעי' כו:
כב ב שם סעיף כב:
כג ג מיי' פ"ח מהלכות יבום ה"ח טוש"ע שם סי' קנז סעי' ח:
כד ד ה ו מיי' פ"ח מהלכות איסורי ביאה הלכה י:

תוספות ישנים

ובממשיות: מדגלי רחמנא שכבת זרע בשפחה חרופה מכלל דחייבי לאוין בהערלה. וא"ת אדרבה מימה דמילף מינה דמה שפחה חרופה בגמר ביאה אף חייבי לאוין וכו' וא"ל ג"כ לשתוק קרא משפחה חרופה דהא עדיין לא מסקינן אדעתין הך קושיא עד לקמן. וי"ל דהא מסקינן אדעתיה שפיר דאם איתא דחייבי לאוין בגמר ביאה לשתוק משפחה חרופה דשפחה חרופה נמי חייבי לאוין היא דכתיב לא יהיה קדש אבל לקמן גבי חייבי כריתות לא הוה מסקינן אדעתין דאמר יתמוך קרא משפחה חרופה כיון דלא ידעינן ליה רק מדיוקא מדגלי רחמנא בחייבי כריתות מכלל דחייבי לאוין בגמר ביאה. ועי"ל דאין להקשות הכא גילף מיניה דהא דאי מיניה כעי' למילף דהכי פירושא מדגלי רחמנא בשפחה חרופה ס"ז גבי חייב האשם מכלל דחייבא הלאו הוי קודם גמר ביאה וא"כ חייבי לאוין הוו בהערלה: **א)** ולפי' זה קשה את שפרשתי דשמעינן מס"ז דכתיב גבי אשם דחייבא הלאו הוי משמע הערלה וא"כ אפילו אי לא כתיב הערלה בחייבי כריתות ידעינן דחייבי לאוין בהערלה ומליגן לתרץ מתירון אחר שתרלתי:

מוסף רש"י

שאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת. לפי שכלל כל העבירות בכרת אחת, הייתי אומר אם עשאן כולם בהעלם אחד אינו חייב אלא כרת באחותו לחלק, דהוי דבר שהיה בכלל ולא מן הכלל ללמד על עצמו שמתחייב עליה לעצמה אם עשאה עם חברותיה, ולא ללמד על עצמו ולא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, מה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחייבין עליה בפני עצמה, אף כל שהיא ערוה חייבין עליה בפני עצמה (מכות יד.). **לדונו בכרת ולא במלקות.** והיה מלמד על הכלל כולו, דלית ליה חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן בפרק ואלו הן הלוקין (כריתות ב:). **מואל אשה.** הוה ליה למכתב ולנדה לא תקרב (שם).

[1] עיין מלבי"ם ויקרא יח ז. [2] עיין מלבי"ם ויקרא יח ט. [3] עיין מלבי"ם ויקרא יח יט. [4] עיין מלבי"ם ויקרא כ כ. [5] עיין מלבי"ם ויקרא יט כ. [6] עיין מלבי"ם ויקרא כא ז. [7] עיין מלבי"ם ויקרא כא ז.

אחיך היא. ה"ג הכא ס"ל **ערוה אחיך היא:** **כחיי בעלה.** אם גירשה: **מדרב הונא.** דכתיב[ג] אשת אחיו נדה היא כדלעיל (דף נד:): **ולאו הבא מכלל עשה עשה.** יצמה יבא עליה[ד] אבל כרת ליכא: הכי גרסינן **כתיב קרא אחרינא ערות אחיו גלה: אף אשת אח מן האם נאחר מיתת בעלה.** בלא בנים שריא. וא"ת הא ילפינן (לעיל דף יח:) אחות אחות מבני יעקב איכא למימר אחים מן האב מנלה מן האם רשות: **ערוה אחיך היא.** ומהאי קרא מרבינן אשת אח מן האם: **אחותו דכתב בה כרת למה לי.** כיון דדרשת הערלה וקרא יתירא דכולהו כרת דאחותו מאי תדרוש ביה הא כבר נכתב בכל הערוות ונכרתו הנפשות העושות[ה]: **חייב על כל אחת ואחת.** ואי לא כתב אלא חד כרת אכולהו הוי אמינא היכא דעבדינהו לכולהו בהעלם אחד לא מחייב אלא חדא השתא הוי דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו דמה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחייבין עליה בפני עצמה חייבין עליה בפני עצמה: **לכרת ניתנה ולא למלקות.** דאי התרו בו למלקות איכו לוקה דלאו שניתן לאזהרת כרת הוא לפיכך אין לוקין עליו [ו]דלא הוה ליה לעונשו כרת אא"כ הזהיר עליה הלכך אזהרה לאו למלקות ניתנה: **מואל אשה.** לחלק על כל אשה ואשה שבפרשה זו דהוה ליה למכתב ולנדה לא תקרב: **ערירים.** היינו נמי כרת שזרעו נכרת: **ערירים יהיו.** לשעת מיתתן משמע סופן לבא לידי ערירי דאם יש לו בנים קובלן: **ערירים ימותו.** משמע דאם הן עכשיו ערירים כן ימותו ואפי' יולדו להם לאחר מעשה: **דאי כתב רחמנא ערירים יהיו הוי אמינא דהוו ליה עד חטאיה.** והכי משמע סופם להיות ערירים שימותו בניהם שיש להם עתה ויהיו ערירים אבל בשעת מיתתם לא ימותו ערירים דבנים דהוו ליה מחטאיה ואילך לא מייתי: **ואי כתב רחמנא ערירים ימותו הוי אמינא מחטאיה ואילך.** דהכי משמע מחטאם ישאו ואילך ערירים ימותו אבל בנים דמעיקרא לא מייתי כתב רחמנא ערירים יהיו סופן לבא לידי ערירים דמדכתיב ערירים יהיו מכלל דהשתא לאו ערירים מינהו: שפחה חייבי לאוין היא דכתיב בה לא יהיה קדש (דברים כג) וגלי בה רחמנא דלא מייתי אשם עד שיגמור בה ביאתו דכתיב שכבת זרע מכלל דחייבי מלקות דלאו דאשם כגון ממזר ושפחה שאין חרופה בהערלה מיחייב: **שפחה חרופה.** שפחה כנעית המאורסת לעבד עברי שמותר בה [כריתות יח.] כדכתיב (שמות כא) אם אדוניו יתן לו אשה: **לשתוק קרא.** דלא לגלי שכבת זרע בשפחה חרופה ואנא אמינא (ה) כשאר חייבי לאוין בגמר ביאה: **דכהונה מנלן.** דמשפחה לא גמרינן אלא לאו השוה בכל דומיא דשפחה חרופה: **קיחה קיחה.** כתיב גבי חייבי כריתות (ויקרא כ) איש אשר יקח את אחותו וכתיב בחייבי לאוין דכהונה לא יקחו (שם כא): **דחייבי עשה.** כגון מצרי ואדומי עד דור שלישי מנלן דאסירא הערלה דידהו בישראל וקאי בעשה כדכתיב דור שלישי יבא (דברים כג) ולא שני ולאו הבא מכלל עשה עשה:

ביאה

אתיא ביאה ביאה. והוי כחילו כתיב דור שלישי יערה משמע הא דור שני לא יערה ולא שייך לאקשויי מהא דאמר בסוף הנשרפין (סנהדרין פד.) דבר הבא מן הכלל אין דנין אותו בגזירה שוה דהכא ביאה דאתיא לגזירה שוה כתיבא בהדיא ולא מן הכלל אתי כי ההיא דהתם דלא ילפינן חילול חילול מתרומה כהן העובד בטמאות דלא כתיב חילול אלא דנפיק מכלל דכתב בכהן גדול ומן המקדש לא יצא ולא יחלל (ויקרא כא) הא אחר שעבד חלל: **אי למאן דאמר עשה עשה.** ל"ג לי' וכרוב ספרים ליתא דבין לרב ובין לשמואל איכא לאו כדפרישי' בסוף החולץ (לעיל מט: ד"ה אי כרב): **אשה לבעלה מנין אתיא קיחה קיחה.** פירוש דנקנית בהערלה הקשה ה"ר נסים בנפ"ק דקדושין (דף י. ושם) בעי תחלת ביאה קונה או סוף ביאה קונה למאי נפקא מינה שהערה בה וקבלה קידושין מאחר כו' ומסיק רבא דכל הבועל דעתו על גמר ביאה ולא קני בהערלה ותירץ הר' שמעון הזקן דהא דאמר הכא דקני בהערלה הייו בשלא עשה כי אם הערלה ופירש מיד ולא גמר ביאתו אבל התם איירי כשעשה כל הביאה ולא קני בהערלה כיון שדעתו על גמר ביאה וכן מוכח הלשון דקאמר התם כל הבועל דעתו על גמר ביאה ולא קאמר כל המערה וה"ר יצחק בן ה"ר מאיר פירש דכשמפרש שרוצה לקנות בהערלה קני בהערלה אפי' אם גומר ביאתו אבל בשעה דעתו על גמר ביאה ור"ת פירש שם בע"ז ושם פירשתי א): **קיחה קיחה.** תימה דנפקא לן בפרק קמא דקדושין (דף ט:) דאשה נקנית בביאה מדכתיב ובעלה ותיפוק ליה מקיחה קיחה וי"ל אי לאו דכתיב ובעלה מקיחה דעריות לא הוה גמרינן עיקר ביאה כיון דקיחה דעריות לא משתעי בקנין כלל אבל לענין שתיחשב הערלה כגמר ביאה ילפינן שפיר מהתם ואם תאמר וילף מקיחה דיבמה דאיירי בקנין דכתיב ולקחה לו לאשה וי"ל דאיהו מופנה לג"ש וא"ת וילף מקיחה דחייבי לאוין דכהוגה דקיחה דידהו איירי בקנין כדאמר בפרק בתרא דקידושין (דף עמ.) קדש לוקח משום לא יקח ודרשינן ליה נמי לג"ש וי"ל דלא איירי בקיחה דביאה אלא בסתם קידושין כדאמר התם בעל לוקה משום לא יחלל ועוד י"ל דאי לאו ובעלה לא הוה גמרינן קידושי כסף מקיחה קיחה דשדה עפרון אלא הוה מוקמינן קיחה דקרא בקידושי ביאה משום דמסתבר למגמר טפי קיחה דאשה מקיחה דאשה אבל השתא דכתיב ובעלה ע"כ גמרינן קיחה משדה עפרון קידושי כסף דליכא למימר דאיצטריך קיחה להערלה דא"כ לשתוק מובעלה ונילף כולה מילתא מעריות: **לאחר מיתה נמי שארו איקרי בו'.** והא דפשיטא לן בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קיד:) דאין הבעל יורש את אשתו כשהוא בקבר וקאמר נמי התם כשם שאין האיש יורש את אשתו בקבר להנחיל לקרוביו כך הבן לא יירש את אמו בקבר להנחיל לאחיו מן האב הא דפשיטא ליה בבעל טפי מבבן היינו מהך דרשא דהכא דאשמועינן דלאחר מיתה לא מיקרי שארו וא"ת בפרק ד' מיתות (סנהדרין סו:) ממעט משמש מתה מקרא אחרינא דדרים התם ומתו גם שניהם פרט למעשה הורדום והיינו משמש מתה כדאמר בבבא בתרא (דף ג:) דהטמין בדובשא יונקתא דבי חשמונאי והיה בא עליה לייתובי יצריה ואר"י דאיצטריך דרשא דשמעתין למאן דדרים התם ומתו גם שניהם שוים והא דקאמר התם ואידך מעשה הורדום לאו כלום הוא המ"ל דנפקא ליה מקרא דהכא אלא דיאתא ליה לאוקמי ההוא תנא דדרים עד שיהו שניהם שוים אפילו כמ"ד משמש מת בעריות פטור ויש ספרים דגרסי התם פרט למעשה חידודין וכן גורס בערוך[ט] ופי' רש"י שם דמעשה חידודין היינו דרך אברים וקשה דהכא פשיטא ליה לתנאי דדרך אברים לאו כלום הוא וי"ל דהיינו כמ"ד התם דמעשה חידודין לאו כלום הוא ואפילו למאן דממעט התם מקרא איכא למימר דמקרא דהתם פשיטא ליה לתנאי דדרך אברים לא נמי אל תסתרי ויש לומר דהכי פירושו שקינא לה דרך אברים שאמר לה אני מושבע אם לא תהא רחוקה אלא בדרך אברים וכן אלא כדרכה: **אינו חייב אלא על ביאת מידוק.** נראה דמחייב בשפחה חרופה אפילו בלא הוצאת זרע אלא שתהא ביאה הראויה להזריע כמו באשת איש דלא בעינן הוצאת זרע אף על גב דכתיב בה ש"ז ולא אתא למעוטי בשפחה חרופה אלא בערלה ושלא כדרכה בספ"ב דכריתות (דף יא:) ונראה דלמ"ד הערלה זו הכנסת עטרה אין ראויה להתעבר בהערלה אלא במידוק גיד שאם היתה ראויה להתעבר לא הוה מוקמי קרא למעוטי הערלה אלא שלא כדרכה לדברים

מכאן

אתיא [1]ביאה [2]ביאה יבמה לשוק מנלן אי למאן דאמר לאו אי למאן דאמר עשה עשה אלא יבמה ליבם מנלן אתיא [3]ביאה [2]ביאה אשה לבעלה מנלן אתיא [4]קיחה [5]קיחה אמר רבא למה לי דכתב רחמנא [6]שכבת זרע בשפחה חרופה [7]שכבת זרע באשת איש [8]שכבת זרע בסוטה דשפחה חרופה [8]כדאמרן דאשת איש פרט למשמש מת הניחא למאן דאמר [6]משמש מת בעריות [9]פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר אלא [3]פרט למשמש מתה דסד"א [הואיל] לאחר מיתה נמי איקרי שארו אימא ליחייב עלה באשת איש קמ"ל דסוטה למה לי לכדתניא [3][8]שכבת זרע פרט לדבר אחר מאי דבר אחר אמר רב ששת פרט לשקינא לה שלא כדרכה א"ל רבא [9]משכבי אשה כתיב אלא אמר רבא פרט לשקינא לה דרך אברים א"ל אביי פריצותא אסר רחמנא אלא אמר אביי פרט לשקינא לה בנשיקה הניחא למ"ד [3]העראה זו הכנסת עטרה אלא למ"ד זו נשיקה מאי איכא למימר אלא לעולם לשקינא לה דרך אברים ואיצטריך סד"א בקפידא דבעל תלה רחמנא והא קא קפיד קמ"ל אמר שמואל [7]העראה זו נשיקה משל לאדם שמניח אצבעו על פיו אי אפשר שלא ידחוק הבשר כי אתא רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן גמר ביאה בשפחה חרופה זו הכנסת עטרה מתיב רב ששת שכבת זרע אינו חייב אלא על ביאת המירוק מאי לאו מירוק גיד לא מירוק עטרה כי אתא רב דימי א"ר יוחנן [7]העראה זו הכנסת עטרה אמרו ליה והא רבה בר בר חנה לא אמר הכי אמר להו או איהו שקראי או אנא שקרי כי אתא רבין א"ר יוחנן העראה זו הכנסת עטרה אדרבה בר בר חנה ודאי פליג אדשמואל מי לימא פליג לא מנשיקה ועד הכנסת עטרה העראה קרי לה כי אתא רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן העראה זו הכנסת עטרה גמר ביאה גמר ביאה זו הכנסת עטרה. מכלל דנשיקה הערלה היא ממעט לה: **גמר ביאה זו הכנסת עטרה.** מכלל דנשיקה הערלה היא דשמואל: **שכבת זרע.** בשפחה חרופה קאי: [10] **עטרה.** ראש הגיד היא ואינה מן הגיד אלא בשר: **מירוק.** שמזריע: **ודאי פליגא.** דהא אמר הכנסת עטרה זו היא גמר ביאה והכא קרי לה הערלה: **אדשמואל.** דאמר נשיקה הוי הערלה: **מי לימא פליג.** דלשמואל הוי הכנסת עטרה גמר ביאה ולרבין נשיקה לאו כלום היא או דלמא תרוייהו בין לרבין בין לשמואל הערלה מיהו ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי:

מכאן

ביאה ביאה. מחייבי לאוין דכתיב בהו[10] לא יבא ממזר: **יבמה לשוק.** בלא חליצה מנין דהערלה דילה כגמר ביאה: **אי למאן דאמר לאו.** דכתיב לא תהיה אשת המת (דברים כה) ילפינן הערלה לחייבי לאוין: **אי למאן דאמר עשה.** דכתיב (שם) יבמה יבא עליה ולא אחר ולאו הבא מכלל עשה עשה והאי לא תהיה מפיק לה לאין קידושין תופסין בה וה"ק לא יהא בה הויה לזר. ופלוגתא דרב ושמואל היא בהאשה קמא (נקמן נב:): **אלא יבמה ליבם מנלן.** דקני לה בהערלה: **אשה לבעלה.** לענין מקדש בביאה מנלן דבהערלה מקדשה: **קיחה קיחה.** כי יקח איש אשה ובעלה (דברים כד) ומהכא ילפינן קידושי ביאה כתיב הכא קיחה וכתיב התם בחייבי כריתות קיחה (ויקרא כ): **למה לי למיכתב שכבת זרע בשפחה חרופה.** ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע (ויקרא יח) והא איתרבי בה הערלה מהקישא דר' יונה[11]: **שכבת זרע בסוטה.** הנסתרה דנאסרת מספק כתיב ושכב איש אותה שכבת זרע (במדבר ה): **דלאמרן.** דבעינן גמר ביאה דלא תימא כי היכי דמחייב מלקות בהערלה ליחייב נמי אשה בהערלה: **למשמש מת.** בחבר מת בלא קישוי דאין לאוי להזריע: **הניחא למ"ד.** בשבועות בפרק ידיעות הטומאה: **למשמש מתה.** אשת איש לאחר מיתתה: **סד"א הואיל ולאחר מיתה.** שארו דבעלה מיקרי דכתיב גבי טומאה כי אם לשארו (ויקרא כא) ואמרי'[11] שארו זו אשתו ליחייב עליה: **לשקינא לה שלא כדרכה.** שהיה חושדה עמו בכך וכשאמר אל תסתרי עמו ידוע לכל דלדעת כן הזהירה דלא היה חושדה עמו בביאה אחרת. ליתנא אחרינא לשקינא לה שלא כדרכה אל תסתרי עמו ליבעל לו שלא כדרכה: **משכבי אשה כתיב.** הוקשו שניהן: **דרך אברים.** מיעוך דדיה ודם מבחוץ בשאר אברים: **פריצותא קאסר רחמנא.** בתמיה. כלומר פשיטא דלאו קינוי הוא דמשום פריצותא לא מיתסרא עליה: **בנשיקה.** אבר נושק במקום תשמיש: **הניחא למ"ד.** לקמן בשמעתין הערלה זו הכנסת עטרה אבל נשיקה לאו הערלה היא ולא מיתסרא לבעלה בהכי שפיר קאמרת לבעלה) דלאו קינוי הוא: **אלא למ"ד נשיקה הערלה היא.** היכי ממעט לה: **גמר ביאה זו הכנסת עטרה.** מכלל דנשיקה הערלה היא כשמואל: **שכבת זרע.** בשפחה חרופה קאי: [10] **עטרה.** ראש הגיד היא ואינה מן הגיד אלא בשר: **מירוק.** שמזריע: **ודאי פליגא.** דהא אמר הכנסת עטרה זו היא גמר ביאה והכא קרי לה הערלה: **אדשמואל.** דאמר נשיקה הוי הערלה: **מי לימא פליג.** דלשמואל הוי הכנסת עטרה גמר ביאה ולרבין נשיקה לאו כלום היא או דלמא תרוייהו בין לרבין בין לשמואל הערלה מיהו ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי:

מכאן

---

[1] ביאה יבמה לשוק מנלן אי למאן דאמר לאו אי למאן דאמר עשה עשה אלא יבמה ליבם מנלן אתיא [2] ביאה אשה לבעלה מנלן אתיא [3] קיחה קיחה אמר רבא למה לי דכתב רחמנא [4] שכבת זרע באשת איש [5] שכבת זרע בסוטה דשפחה חרופה [6] כדאמרן דאשת איש פרט למשמש מת הניחא למאן דאמר [7] משמש מת בעריות [8] פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר אלא לעולם לשקינא לה דרך אברים ואיצטריך סד"א בקפידא דבעל תלה רחמנא והא קא קפיד קמ"ל אמר שמואל [9] העראה זו נשיקה משל לאדם שמניח אצבעו על פיו אי אפשר שלא ידחוק הבשר כי אתא רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן גמר ביאה בשפחה חרופה זו הכנסת עטרה מתיב רב ששת שכבת זרע אינו חייב אלא על ביאת המירוק מאי לאו מירוק גיד לא מירוק עטרה כי אתא רב דימי א"ר יוחנן [9] העראה זו הכנסת עטרה אמרו ליה והא רבה בר בר חנה לא אמר הכי אמר להו או איהו שקראי או אנא שקרי כי אתא רבין א"ר יוחנן העראה זו הכנסת עטרה אדרבה בר בר חנה ודאי פליג אדשמואל מי לימא פליג לא מנשיקה ועד הכנסת עטרה העראה קרי לה כי אתא רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן העראה זו הכנסת עטרה גמר ביאה גמר ביאה זו הכנסת עטרה

מכאן

עין משפט נר מצוה

כה א מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל' טו סמג לאוין קפה טור אה"ע סי' כ:

כו ב ג מיי' שם פ"ח הל' יא יב סמג שם טור אה"ע שם:

כז ד מיי' שם הלכה י וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן כ סעיף ז בהג"ה:

תוספות ישנים

א) עוד פר"ת דאמרי שרגיון הערלה כגמר ביאה מעתה ביאה נקראת אע"ג דליכא אלא הערלה ור"ל התם תחלת הערלה קונה או סוף הערלה קונה ומסיק כל הבועל דעתו על גמר הערלה וכמ"ד הערלה זו הכנסת העטרה דלמ"ד זו נשיקה לא שייך בה תחלה וסוף ומקשינן מהא דאמרינן (דף כ.) לעיל אלא מן האירוסין יבא עשה ויבדה ג"ש ומאי קאמר הלא [בינמה] דעתו על גמר ביאה ממש דאי לאו הכי לא קני ליבמתו דבעינן שיהא ראוי להקמת שם ומקודש שגמר ביאתו עשה בה הערלה ונקראת בעולה בהכי וא"כ איכא עשה וג"ש אף [בגלמנה] מן האירוסין עשה דבתולה ולא בעולה דלא הבא מכלל עשה שבא ולאו דלגלמנה. וי"ל דלעיל ס"ל לתלמודא כמ"ד הערלה זו נשיקה ולא שייך בה תחלה סוף וא"כ לא הוי ג' בעולה בסוף הערלה. עוי"ל דכיון דלא הוי בעולה רק מעצמו ליכא עשה דבעולה עצמו אינה רק מדרבנן וא"ת הא אמרינן לקמן (נט.) ולו תהיה לאשה פרט לגלמנה לכ"ג דכיון דלא חזיא למיקם קמיה וכו' וקאמר היכי דמי אילימא כדלרבה תיפוק ליה דהוא לה בעולה. ומאי קאמר הלא אמרינן דבעולת עצמו לא הוי אלא דבעולת עצמו אינה רק מדרבנן וי"ל דה"ק תיפוק ליה דהוא בעולה וכתלוה שויה רבנן וא"כ אין לה קנס דלא חזיא למיקם קמיה. עוד יש מתרלים דהא דאמרינן הכא דהערלה קונה מקיחה קיחה היינו לאחר קדושי כסף למשוב הערלה כמופה והא דאמרינן דעתו על גמר ביאה היינו בלא קדושי כסף. וא"ת למה לי קרא בקדושין ובעלה מלמד שניקנית בביאה תיפוק ליה מקיחה קיחה וי"ל אי לאו דשמעינן מקרא דבעלה גמור קונה בשה לא הוה ידעינן מקיחה קיחה הערלה. וכיון שנתגל מיהן דלפי' לעיל מטון הדבר הזה דובעלה דמשמע ביאה גמורה מייתי בלא קדושין דכסף דתחלת קניינו בביאה בעינן ביאה גמורה ומעתה ידעינן מקיחה קיחה הערלה לאחר קדושי כסף שמועיל כמו חופה: **פרש** לשקינא

ט) נראה לפ"ל וא"כ לא מקרי בעולה על ידי הערלה.

תוס' חד מקמאי

לתרומה אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה: אמר רבה שכבת זרע דכתב גבי שפחה חרופה למעט מינה דכל חייבי לאוין בהעראה דא"כ לישתוק קרא מיניה דשפחה חרופה. שכבת זרע דאשת איש למ"ד משמש מת בעריות חייב פרט למשמש מתה. שכבת זרע דסוטה לאו למעקרה קינא לה שלא כדרכה דהא משכבי אשה [כתיב]. אלא פרט שקנא לה דרך אבריה ואע"ג דפריצות בעלמא איצטריך ס"ד בקפידא דבעל תלה רחמנא והא קפיד קמ"ל. ולמ"ד העראה זו הכנסת עטרה פרט לשקנא לה בנשיקה מהו:

מסורת הש"ס

א) [סנהדרין נה.] שבועות יח., **ב)** סוטה כו:, **ג)** גז"ש [סנהדרין עג:], **ד)** סוטה כו:, **ה)** [דברים כג], **ו)** [לעיל נד:], **ז)** [לעיל כב:], **ח)** ס"ת אינו, **ט)** [ל"ל אמר ד"ה מיירוק], **י)** [וע"ש היטב בתוס' ד"ה מה אשה], **כ)** [ערך הרלוים],

תורה אור השלם

1. בָּנִים אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְיָ׃ דברים כג ט
2. לֹא יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְיָ׃ דברים כג ג
3. כִּי יִשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ׃

דברים כה ה

4. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ׃

דברים כד א

5. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא׃

ויקרא כ יז

6. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵּה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמָתוּ כִּי לֹא חָפְשָׁה׃ ויקרא יט כ
7. וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְזָרַע לְטֻמְאָה בָהּ׃

ויקרא יח כ

8. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זָרַע וְנֶעְלָם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה׃

במדבר ה יג

9. וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא׃ ויקרא יח כב

מוסף רש"י

משמש מת. בחבר מת בלא קוטי (סנהדרין נה.). **פרש לשקינא לה שלא כדרכה.** אל תסתרי עמו להבעל שלא כדלכה (סוטה כו:). **משכבי אשה כתיב.** הוקשו שני משכבותיה לכל דברים וכיון שנאסרה עליו אמתי לא הוי קינוי (שם). **דרך אברים.** שוכב עמה בקירוב בשר (שם). **פריצותא אסר רחמנא.** מי קאסר רחמנא אשה על בעלה בהכי וכיון דלא מתסרא עליה בהכי פשיטא דלאו קינוי הוא (שם). **בנשיקה.** משיק השמש בחותמו מקום (שם). **הניחא למ"ד העראה זו הכנסת עטרה.** אבל נשיקה ולא כלום היא, היינו דאתי קרא למעוטי נשיקה, דלא תימא העראה היא (שם). **אלא למ"ד זו נשיקה.** הערלה האמורה בתורה שהיא כגמר ביאה בכל הערוות דכתיב את מקורה הערה, את שארו הערה, זו נשיקה, מאי איכא למימר. היכא מצית לימר דאתא קרא למעוטה, הלא כגמר ביאה היא לכל דבר חוץ משפחה חרופה (שם). **בקפידא דבעל תלא רחמנא.** דכתיב וקינא, ובעל הא חזינן ליה דקפיד, שהרי קינא לה על כך (שם)